

Markéta SEKANINOVÁ, *Role římské armády v politické nestabilitě Západu v 5. století n. l.*, České Budějovice 2020, Historický ústav Filozofické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, bakalářská práce, 50 s.

Posudek oponenta bakalářské práce

Jak autorka uvádí hned na začátku svého pojednání, hlavním cílem bakalářské práce je rekonstrukce pohnutek a motivací, které vedly konkrétní historické postavy k (násilnému) uchvácení císařské moci v západořímské říši v 5. století našeho letopočtu, a naznačení role římské armády při pokusech o mocenské převraty. Zpracování zmiňované látky se ujala s nevšední heuristickou pílí. O této skutečnosti vypovídá rozsáhlá heuristická základna, která se skládá z dvou desítek vydaných literárních děl antických a raně křesťanských autorů (Ammianus Marcellinus, Filostorgios, Héródianos, Jordanes, Socrates Scholasticus, Olympiodóros, Řehoř z Tours, Sidonius Apollinaris, Sózomenos a další). Zdůraznit je třeba také fakt, že pracovala s několika latinskými originály prací (celkem 6), u nichž překlady do moderních jazyků prozatím neexistují. Zde bych rovněž vyzdvihl práci autorky s anglicky a německy psanou sekundární literaturou, na níž je celé pojednání vystavěno.

V dalším textu pak Markéta Sekaninová na konkrétních příkladech pomocí komparativní metody velmi zdařile sleduje kariéry jednotlivých uzurpátorů, kteří v naprosté většině případů pocházeli z řad velitelů římské armády v různých provinciích říše, tematizuje jejich pohnutky a motivace k takovému radikálnímu kroku jakým uzurpace moci bezesporu byla, snaží se poznat myšlenkový svět a hodnotový žebříček tematizovaných jedinců. Z mého pohledu jde o velmi hutný text, kdy autorka shromáždila nepřeborné množství informací. Ačkoliv Markéta Sekaninová na mnoha stránkách pojednání používá slovo "popis" a po letmém prolistování práce by se mohlo zdát, že jde o ryze kompilativní práci, na některých místech ilustrativně doplněnou o citáty soudobých pozorovatelů, opak je pravdou. Podle mého názoru se jedná o zajímavý příspěvek (v některých pasážích skutečně přísně popisný), který se inspiroval konceptem "nových" politických dějin. Důležité místo ve výkladu totiž zaujímá leckdy subjektivně zabarvený pohled jednotlivých aktérů na historické události a kroky římských císařů a vojevůdců. Navíc autorka se na některých místech pokusila tyto myšlenky interpretovat a zasadit do kontextu vývoje vztahů mezi západořímskou a východořímskou říší.

Vyzdvihnout je také třeba autorčin pokus o vlastní vymezení pojmů uzurpátor a uzurpace (s. 1). Z textu však není vzhledem k absenci poznámkového aparátu v příslušné pasáži zřejmé, zda se při sestavování definice inspirovala nějakou sekundární literaturou.

Proto se okamžitě nabízí otázka ohledně srovnání s definicemi jiných historiků, kteří se fenoménem uzurpací zabývali (J. Szidat, J. Drinkwater, M. Humphries, M. Kulikowski, S. Oost, R. Scharf, J. Wijnendaele). V čem se definice Markéty Sekaninové odlišuje od vymezení výše uvedených historiků a z jakého důvodu? Drobná připomínka se týká pojmů hojně užívaných autorkou předloženého pojednání. Ačkoliv Markéta Sekaninová hojně pracuje s pojmy Východ, Západ, nikde nevysvětluje, co si pod nimi představuje, zda jsou pro ni pouhým synonymem východořímské a západořímské říše, případně mají zcela jiný význam.

Práce je až na malé výjimky psána jazykem, který se vyznačuje přesnou větnou skladbou a jasnou výpovědí. Mnohem větší pozornost autorky by si však zasloužila formální stránka pojednání. Případného čtenáře upoutají na první pohled nejednotné citační zásady použité literatury. Zatímco při odkazech na sekundární literaturu autorka používá citační úzus Českého časopisu historického (nebo Opera historica), zcela jinak si počíná v případě vydaných pramenů. Zde pravděpodobně používá citační pravidla Listů filologických, případně nějaká jiná. V některých případech také autorka v rámci bibliografických odkazů neuvádí místo vydání publikace, ale název vydavatelství (Cambridge University Press, jinde správně Cambridge). Rovněž nerozumím tomu, proč autorka v úvodní pasáži, v které hodnotí prameny a literaturu k danému tématu a zabývá se publikacemi konkrétních autorů (s. 2-4), neuvádí v poznámkovém aparátu bibliografické odkazy na probírané práce. Přímo v textu se sice vyskytují názvy těchto publikací, ovšem neúplně. Díky této nedůslednosti by mohlo dojít k záměně za jinou práci s podobným názvem od téhož autora.

Rád bych také upozornil na neobvyklé členění v Bibliografii. Místo obvyklého dělení na Prameny, Vydané prameny, Literatura zde lze nalézt členění na oddíly Prameny vydané v češtině, Prameny v anglickém překladu, Prameny v latinském originále, Odborná literatura. Příliš nerozumím tomu, proč autorka předloženého pojednání zvolila takové netradiční členění? Chtěla viditelně odkázat na své dobré jazykové znalosti? Pokud ano, považuji to za kontraproduktivní. Spíše ukázala, že s většinou pramenů, které využívala při koncipování práce, nepracovala v originále, ale pouze v překladech do moderních jazyků. Pak by však měla mít na paměti, že při překladu může dojít k posunutí významu vypovídací hodnoty původního pramene. Z toho důvodu historikové a historičky raději používají originální pramen, ne pouze jeho překlad.

Uvedené připomínky slouží především jako možné podněty pro autorku předloženého pojednání. Bakalářská práce Markéty Sekaninové ukazuje jednu z možných cest, jak proniknout do myšlenkového světa starověkého člověka a jeho specifického hodnotového žebříčku.

Předložené pojednání je rovněž výsledkem samostatného badatelského úsilí a nemalé péle. Proto bakalářskou práci Markéty Sekaninové doporučuji k obhajobě a navrhuji ji klasifikovat ještě stupněm **v ý b o r n ě**.

Borovany 17. 8. 2020

PhDr. Rostislav Smíšek, Ph.D.